

Wojciech Sadowski

Polska – Niemcy : pogranicze kulturowe i etniczne. Słubice, 27–28 czerwca 2003

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 11, 319-321

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Polska – Niemcy. Pogranicze kulturowe i etniczne.
Słubice, 27–28 czerwca 2003**

Konferencja naukowa była integralną częścią LXXIX Walnego Zgromadzenia członków Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Odbywała się ona w 108 rocznicę powołania tej zasłużonej dla Polski organizacji zajmującej się człowiekiem i jego wytworami. Początki Towarzystwa Ludoznawczego sięgają roku 1895 kiedy to w sali ratuszowej we Lwowie odbyło się I Walne Zgromadzenie. Inicjujące obszerne przemówienie wygłosił wówczas prof. Antoni Kalina. Wysłuchało go 64 członków założycieli.

Słubicka sesja naukowa poprzedzona została dzień wcześniej posiedzeniem Zarządu Głównego PTL pod przewodnictwem prof. dr hab. Doroty Simonides. W tym samym dniu (27 VI) w godzinach wieczornych władze powiatu słubickiego podejmowały członków zarządu uroczystą kolacją. W trakcie spotkania starosta Edward Chiliński zapoznał gości z dziejami powiatu i jego walorami turystycznymi. Wskazał też na potrzebę badań etnograficznych w specyficznym środowisku społecznym, które jest zlepkim kultur regionalnych. Prof. Dorota Simonides w sposób obszerny przedstawiła gospodarzom osiągnięcia naukowe Towarzystwa odwołując się do dorobku Jana Karłowicza, Iwana Franko, Jana Czekanowskiego, Bronisława Malinowskiego, Kazimierza Moszyńskiego, Józefa Gajka, Józefa Burszty, Kazimierzy Zawistowicz-Adamskiej, Romana Reinfussa i Zbigniewa Jasiewicza, wieloletniego redaktora „Ludu” – organu naukowego PTL. Podczas kolacji starosta Edward Chiliński wniósł toast za pomyślność członków PTL i dorobek Konferencji.

Sesja naukowa była przedsięwzięciem o dużym rozmachu. Wygłoszono podczas jej dwudniowych obrad plenarnych 11 wykładów dotyczących m.in. problemów: Stereotypu (Norbert Cyrus z Oldenburga i Lech Szczegóło z Zielonej Góry), Polsko-niemieckiej współpracy (Dorota Simonides z Opola), pogranicza ideologicznego i kulturowego (Czesław Robotycki z Krakowa) oraz znaczenia badań na Ziemiach Zachodnich i Północnych (Zbigniew Jasiewicz z Poznania).

W trzech sekcjach problemowych zreferowano 19 opracowań, wśród nich trzy analizy zwoich dociekań przedstawili gorzowianie. Juliusz Sikorski z Archiwum referował „Problemy tymczasowości administracji kościel-

nej na Ziemiach Zachodnich i Północnych Polski w polityce PRL w latach 1945-1972 – na przykładzie Ziemi Lubuskiej”; Wojciech Sadowski z Jenina przedstawił „Religie na pograniczu polsko – niemieckim”, a Mirosław Pecuch z Gorzowa opowiadał o wsi „Pożrzadło jako przykład wsi wielokulturowej na pograniczu polsko-niemieckim”.

Wygłaszanym wystąpieniom przysłuchiwało się 106 zarejestrowanych uczestników z Polski i Niemiec oraz dość liczna grupa studentów i mieszkańców Słubic i Frankfurtu n/Odrą.

Opiekun naukowy konferencji prof. dr hab. Michał Buchowski scenariusz sesji ułożył tak aby stanowiła ona „przegląd stanu badań nad problematyką pogranicza polsko-niemieckiego „ oraz była „świadectwem procesów zachodzących dziś na styku dwóch kultur”. Wartość tak zaplanowanej debaty naukowej polegała na uświadomieniu, że wbrew powojennym przesunięciom ludnościowym istnieje nadal problem pogranicza i to na obszarze, na którym on do 1945 roku nie istniał. Efektem nowej granicy państwowej i etnicznej jest zanik pogranicza regionalnego (np. między Wielkopolską a Ziemią Lubuską) i powstanie wielokulturowego pogranicza polskiego przy granicy z Niemcami i to na terytorium które Niemcom z pograniczem nie kojarzy się. Dyskusje prowadzone w ramach sekcji dotyczyły zarówno tematyki referatów, jak i spraw ogólnych przeobrażających się momentami w debatę polityczną. Powstawało często pytanie, czy już jest pogranicze polsko-niemieckie, czy może dopiero powstanie pod wpływem różnorodnych związków Niemców i Polaków. Znamienne, że większość wystąpień wygłaszanych w sekcjach dotyczyła zagadnień etnicznych a nie efektów kulturowych, teoretycznych. Brak było refleksji syntetyzujących. Problematyka opracowań koncentrowała się raczej wokół współczesnych stosunków etnicznych na tle doświadczeń historycznych, politycznych i bieżących.

Prof. dr hab. Michał Buchowski w swoim podsumowaniu konferencji stwierdził „spotkanie w Collegium Polonicum w Słubicach, wspólnym przedsięwzięciu Uniwersytetu Poznańskiego i Europa-Uniwersitat Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, pokazało, jak bliska i zażyła potrafi dziś być współpraca badaczy polskich i niemieckich. Przesłaniu temu służyło nie tylko międzynarodowe grono referentów i uczestników, ale również obecność na uroczystości otwarcia konferencji rektorów obydwu uczelni. Dodatkowym elementem podkreślającym ten aspekt współpracy był niezwykle pouczający wyjazd na teren Łużyc Dolnych, w trakcie którego uczestnicy konferencji mogli zapoznać się z żywymi świadectwami kultury Łużyczan i z ich obecną sytuacją prawną i kulturową”.

Konferencję zakończono wspólną, uroczystą kolacją w Technikum Leśnym w Starościnie. Uczestniczyły w niej władze powiatu i miasta Słubic.

Zagadnieniami związanymi z transportem, noclegami, wycieczką i kontaktami Zarządu Głównego z lokalnymi władzami zajmował się autor niniejszej relacji, który serdecznie dziękuje staroście Edwardowi Chilińskiemu za pełną zrozumienia pomoc. Szczere podziękowania kieruje również na ręce burmistrzowi Słubic pana Ryszarda Bodziackiego.

Wojciech Sadowski